

KÖNYVTÁRI ISMERETEK

**közgazdasági képzésben résztvevő hallgatóknak a
Tanulás- és kutatómódszertan című tantárgyához**

Írta:

Tamásné Fekete Adrienn

Eger, 2015

TPKM

„Egyetlen civilizált nemzet sem várhatja el, hogy szabad legyen, ha tudatlan. Minden amerikai személyes felelőssége a jól informáltság annak érdekében, hogy tudatlanságunk leküzdésével szabadok maradhassunk.”

(1816)

THOMAS JEFFERSON (1743–1826)

**„Hol az élet, amit elvesztettünk a létezésben;
hol a bölcsesség, amit elvesztettünk a tudásban;
hol a tudás, amit elvesztettünk az információban?”**

**THOMAS STEARNS ELIOT (1888-1965): Kórusok „A Sziklá”-ból
(Nobel-díjas, 1948; a Macskák eredeti verseinek szerzője)**

Miért beszélünk tanulás- és kutatómódszertan okán a könyvtárról?

Miért van szükség könyvtárra, könyvtárosra, amikor „minden ott van a hálón”?

- ❑ **információrobbanás:** az általunk termelt összadatmennyiség világszerte két évente megduplázódik – az elektronikus és digitális eszközök használatával is nyomokat hagyunk (mobil- és okostelefon-, internet-, bankkártya-használat), a google keresője ma 60 trillió weboldalt indexelt, havonta 100 milliárdnál is több kérést szolgál ki, a YouTube-nak havonta 1 milliárd egyedi látogatója van stb.
- ❑ **a gazdaság vezető szektora az információs és tudásipar:** számítástechnika, távközlés, szórakoztató elektronika, média – tudomány, oktatás, humán informatika stb.
- ❑ **az információs társadalom paradoxona:** míg a kollektív tudásmennyiség nő, ezzel egy időben – a véges befogadási kapacitás és a tudáshalmaz átláthatatlansága és strukturátlansága miatt – **az egyén tudása folyamatosan csökken**
- ❑ **a fenntartható (innovatív, inkluzív) növekedés / fejlődés központi kérdése:** az iskolai tudás tanításának / megszerzésének mikéntje + a médiakompetencia + az élethosszig történő tanulás
- ❑ **egyre nagyobb szükség van szakértő közvetítőkre – ezek egyike a könyvtár, amely ősidők óta a „megosztásos gazdaságban” (sharing economy) dolgozik, a közösség által termelt tudást kapcsolja össze a közösségi fogyasztással (collaborative consumption), megkímélve a tulajdonlás maceráitól (megőrzés, archiválás, hitelesség, azonosíthatóság stb.), egyre kényelmesebb hozzáférést nyújt (szakértő, teljes áttekintés, metaadatok, adattisztaság, formátumválaszték stb.), felelős, szakértő személyzetével strukturált és akár személyre szóló szolgáltatásokat nyújt – eredményeként egyre erősödnek a tudástermelők és -használók (ill. csoportjaik) egymás közötti, valamint a könyvtárakkal való kapcsolataik**

Holl András: Információáradat és hullámlovaglás. – Magyar tudomány, 2013. 4. sz. április

URL: <http://www.matud.iif.hu/2013/04/13.htm>

A nyilvános végcél a rákkutatásig: mire jök a lenyomataink?

URL: http://hvg.hu/kkv/20131004_mire_jok_a_lenyomataink#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2013_10_07&type-id=HvgDaily&user-id=A3183686&utm_content=normal

Milyen területeken segíti Önt a könyvtár / könyvtáros?

- ❑ **a szellemi munka technikájának, újfajta tanulási, tájékozódási stb. módszerek elsajátításában**
- ❑ **az önálló munkák (referátumok, évfolyamdolgozatok, tudományos diákköri munkák, konferencia-előadások, diplomadolgozat, pályázatok stb.) megalkotásának módszertanában**
- ❑ **a hivatás gyakorlásához és a mindennapi értelmiségi létkövetelményekhez szükséges információs jártasság megszerzésében**
- ❑ **sokszínű lehetőséget biztosít a sikeres pálya- és életút követelte készségek fejlesztése terén: digitális olvasás- és írás, az anyanyelvi és idegen nyelvi kultúra, kommunikációs, tanulási, interperszonális, állampolgári, innovációs, kutatási-fejlesztési készség, művészeti alkotókészségek, kulturális kifejezőkészség, az ismeretek gyakorlati hasznosításának készsége stb.**

HOGYAN SEGÍTI MUNKÁJÁT A KÖNYVTÁROS / A KÖNYVTÁR?

Egyes szakírók szerint a könyvtárosok e-sherpákká válnak.

**Az olvasóknak és a kutatóknak
elsősorban az emberi erőforrásra van szükségük,
olyan információs szakemberekre,
akik az együttműködés során jobban megismerik igényeiket, ők pedig a
könyvtáros kínálatát.**

**MEGMUTATJUK A CSÚCSRA VEZETŐ
LE GKÉNYELMESEBB UTAT**

**SEGÍTÜNK
FELKAPASZKODNI**

A CSÚCSRA ÖNÖKNEK KELL FELJUTNI!

AZ ELŐADÁS FŐ KÉRDÉSEI

ALAPFOGALMAK

- 1. Hol találhatunk hiteles információt?**
- 2. Hogyan találhatjuk meg könnyen és gyorsan a hiteles és releváns információt / dokumentumot?**
- 3. Hogyan használhatjuk föl más alkotók gondolatait, műveit?**

ALAPFOGALMAK

Vizsgálódásunk középpontjában a megismerhető, kutatható, felhasználható, megtanulandó ismeretek / szellemi termékek állnak. Az ismeretek szellemi termékekben / művekben fejeződnek ki és DOKUMENTUMOKban testesülnek meg. Az eligazodást sokszínű világukban a MŰ és DOKUMENTUM fogalmának, ill. a DOKUMENTUMTÍPUSOK alapvető csoportjainak megismerése szolgálja.

Azonos-e pl. a „Az árszínvonal összehasonlítása az európai országok között ...” című, a KSH által kiadott könyv és elektronikus változata? Mindegy, hogy Széchenyi „Hitel”-jének melyik kiadásából idézünk vagy Kornai János „A hiány” című művének magyar, illetve angol kiadásából? Ugye nem mindegy, hogy Paul A. Samuelson vagy Heller Farkas Henrik Közgazdaságtan című művét olvassuk? Hogyan kell azonosítani a műveket / szellemi termékeket?

Az eligazodást segíti:

- ❑ az ISMERET – MŰ – DOKUMENTUM és a köztük kapcsolatot teremtő, az azonosítást lehetővé tevő SZURROGÁTUM pontos fogalmainak megismerése
- ❑ A MŰVEK KERESÉSÉHEZ / AZONOSÍTÁSÁHOZ / E MŰVEK FÖLHASZNÁLÁSAKOR / IDÉZÉSEKOR, A LEÍRÁSUKHOZ SZÜKSÉGES ADATOK ismerete
- ❑ A DOKUMENTUMOK RENDSZEREZÉSÉNEK ÉS ELHELYEZÉSÉNEK NEMZETKÖZI, a világ legtöbb könyvtárában alkalmazott SZABVÁNYA, AZ EGYETEMES TIZEDES OSZTÁLYOZÁS megismerése

ALAPFOGALMAK: DOKUMENTUMTÍPUSOK (néhány szempont)

A KÉSZÍTÉS TECHNIKÁJA SZERINT

- kézírtas dokumentumok:** kódexek, modern kéziratok
- nyomtatott dokumentumok:** könyvek, időszaki kiadványok, kisnyomtatványok, kották, mikroformátumú dokumentumok
- képrögzítéses dokumentumok:** álló- és mozgóképek, térképek, grafikák
- hangrögzítéses dokumentumok:** hanglemezek, hangszalagok
- plasztikai dokumentumok:** szobrok, domborművek, érmék, plakettek, pecsétek
- elektronikus dokumentumok:** multimédia, számítógéppel olvasható információhordozók

PUBLICITÁS SZERINT

- egyedi dokumentumok**
- sokszorosított dokumentumok**
- részben sokszorosított dokumentumok**

FORRÁSÉRTÉK SZERINT

- primer dokumentumok**
- szekunder dokumentumok**

MŰFAJ SZERINT

- ismeretközlő kiadványok, vagyis szakirodalom:** kézikönyvek (általános enciklopédiák, lexikonok), segédkönyvek (szótárak, lexikonok, enciklopédiák, adattárak, címtárak, névtárak, bibliográfiák), monográfiák, tanulmányok (értekezések, disszertációk, esszék, kritikák), efemer irodalom (pamfletok, riportok, tudósítások, tárcák, karcolatok), tankönyvek
- szépirodalom**
- határesetek:** naplók, emlékiratok, esszék

ALAPFOGALMAK: ISMERET – MŰ – DOKUMENTUM – ÉS AZONOSÍTHATÓSÁGUK A SZURROGÁTUM ÁLTAL

A mű vagy alkotás, opus (lat.): a szellemi értéknek tekintett egység; lehet egy önálló könyv, annak egy része, egy folyóiratcikk, vagy éppen egy blogbejegyzés.

A dokumentum: a rögzített információból (műből) és hordozójából álló egység.

A szurrogátum: az eredeti mű egy példánya és a felhasználó között létesít kapcsolatot, tartalmazza mindazon ismérveket, melyek alapján megtalálhatóvá válik a keresett dokumentum;

- az eredeti dokumentum „mása”, helyettese, a dokumentumra vonatkozó meghatározott adatelemek rendezett halmaza;
- ez a leírás alkalmas a mű azonosítására, akár folyóiratban megjelent cikk, konferenciakötetben publikált előadás stb., akár egy mű különböző kiadása, vagy másfajta hordozón jelent meg;
- tájékoztat minden lehetséges dokumentum létezéséről, fizikai hordozójától függetlenül;
- a dokumentumokat, mint tárolási – keresési egységeket képviseli az információtárolás- és keresés során, ezeket a leírásokat találja a katalógusban, adatbázisban, bibliográfiában, vagy kell saját dolgozatuk irodalomjegyzékében alkalmaznia;
- így megállapítható minden dokumentum helye, akár konkrét fizikai példány, akár digitális fájl.

Példa szurrogátumra a Magyar Elektronikus Könyvtárból

<http://mek.oszk.hu/06000/06038/index.phtml#>

CÉDULAFORMÁTUM

Makrogazdaság, 2004-2007 / szerkesztő Ligeti

Csák

jelentés ; magyar

Budapest : Központi Statisztikai Hivatal, 2008

ISBN 978 963 235 067 7

eredeti kiadvány: Makrogazdaság, 2004–2007

[szerk.] Ligeti Csák

Budapest : Központi Statisztikai Hivatal, 2008

ISBN 978 963 235 128 5

Makroökonómia, Közgazdaságtan általában, Ágazati gazdaságtan, Kereskedelem, Külgazdaság statisztika, gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás, külkereskedelem, Magyarország, 2004 2007

MEK-be került: 2008-06-09

URL: <http://mek.oszk.hu/06000/06038>

CÍMKÉS FORMÁTUM

Cím főcím: Makrogazdaság, 2004-2007

besorolási cím: Makrogazdaság, 2004-2007

Közreműködő

közreműködői minőség: szerkesztő

közreműködő besorolási neve: Ligeti

közreműködő utóneve(i): Csák

Kiadó neve: Központi Statisztikai Hivatal

kiadó székhelye (város): Budapest

kiadás éve: 2008

Dokumentumazonosító URL: <http://mek.oszk.hu/06000/06038>

ISBN: 978 963 235 067 7 **URL:** <http://www.ksh.hu>

Tárgyszó főtémacör: Társadalomtudományok **témacör:** Közgazdaságtan, Gazdaság **altémacör:** Makroökonómia **tárgyszó:** statisztika **földrajzi hely:**

[Magyarország](#) **időszak:** 2004-2007 **főtémacör:** Társadalomtudományok **témacör:** Közgazdaságtan, gazdaság **altémacör:** Közgazdaságtan általában

tárgyszó: gazdaság **főtémacör:** Társadalomtudományok **témacör:**

Közgazdaságtan, gazdaság **altémacör:** Ágazati gazdaságtan **tárgyszó:**

ipar **tárgyszó:** mezőgazdaság **főtémacör:** Társadalomtudományok

témacör: Közgazdaságtan, gazdaság **altémacör:** Kereskedelem

tárgyszó: szolgáltatás **főtémacör:** Társadalomtudományok **témacör:**

Közgazdaságtan, gazdaság **altémacör:** Külgazdaság **tárgyszó:**

külkereskedelem **Típus típus:** jelentés

Kapcsolatok kapcsolódó MEK dok.: Gáspár Pál - Halász Anita – Tóth

Máté: A Magyar beteg: makrogazdasági problémáink okai, eddigi

kezelése és a lehetséges gyógy mód

MEK URL: <http://mek.oszk.hu/04400/04425/>

stb.

ALAPFOGALMAK: A MŰVEK KERESÉSÉHEZ / AZONOSÍTÁSÁHOZ / LEÍRÁSÁHOZ SZÜKSÉGES FORMAI ADATOK

FORMAI ADATOK:

- ❑ **SZERZŐSÉG, KÖZREMŰKÖDŐK** (természetes személyek, testületek)
- ❑ **CÍM, ALCÍM**
- ❑ **KIADÁSJELZÉS** (javított, bővített, átdolgozott kiadás)
- ❑ **IMPRESSZUM: KIADÁS HELYE, KIADÓ, KIADÁS ÉVE**
- ❑ **TERJEDELEM** (a folyóiratcikkek, tanulmánykötetben stb. megjelent művek esetében kötelező)
- ❑ **SOROZATI ADATOK: SOROZAT(OK) CÍME, SZÁMA** (ha van)
- ❑ **ELEKTRONIKUS, DIGITÁLIS DOKUMENTUMOK ESETÉN: A FÁJL URL-CÍME ÉS A LETÖLTÉS IDŐPONTJA**
- ❑ **RAKTÁRI JELZET** (a legtöbb könyvtárban a mű tartalmára utal)*

Ezeket az adatokat kell megadniuk – a raktári jelzet kivételével – dolgozatuk irodalomjegyzékének, lábjegyzeteinek készítésekor.

A dokumentumok az adatbázisokból / katalógusokból ezeknek az adatoknak az alapján kereshetők vissza: szerzőségi adatok, címadatok, sorozati címek, impresszumadatok (ezekre csak az adatbázisokban kereshetünk, illetve szűkíthetjük velük a témát).

* A pávakék színnel jelölt raktári jelzetet a könyvtárak készítik.

ALAPFOGALMAK: A MŰVEK TARTALMI LEÍRÁSÁHOZ / VISSZAKERESÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ADATOK

TARTALMI ADATOK:

- ABSZTRAKT** (tartalmi összefoglalás)
- KULCSSZAVAK** (ma sokszor a szerző adja meg)
- ETO SZAKJELZET*** (első három számjele alkotja a raktári jelzetet)
- TÁRGYSZÓ** vagy **KULCSSZÓ*** (alapja a természetes nyelv)
- TARTALMI BESOROLÁSI ADATOK *** (személyek, testületek, címek egységesített nevei, földrajzi nevek)

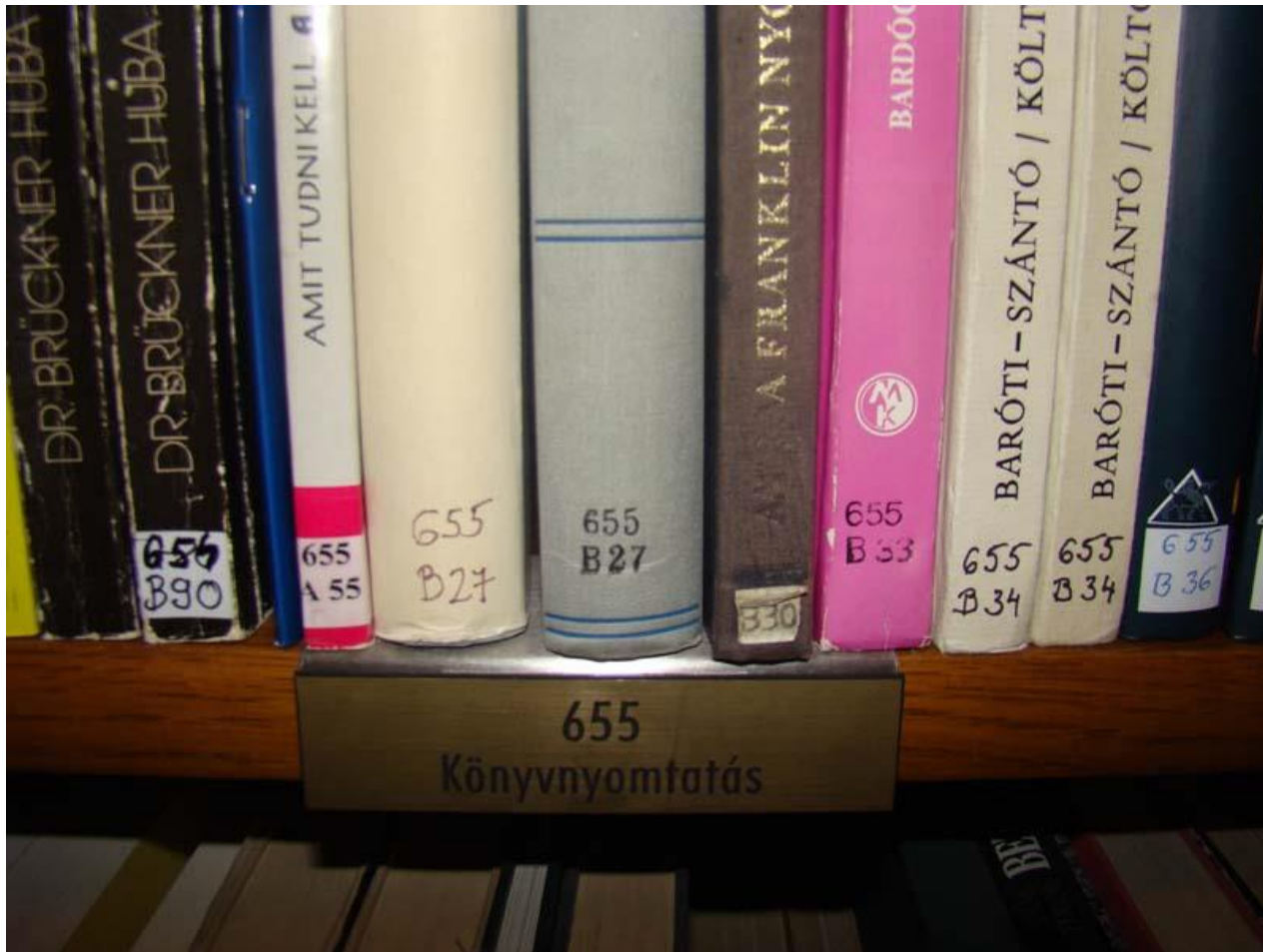
* A pávakék színnel jelölt adatokat a könyvtárak készítik.

ETO SZAKJELZET

A világ legtöbb könyvtárában a nemzetközileg elfogadott Egyetemes Tizedes Osztályozás szakjelzeteit alkalmazzák. Az ETO mint egy kód, számjegyekkel és központosítási jelekkel fejezi ki az egyes fogalmakat és összefüggéseiket. Nyelvektől és írásmódtól független.

RAKTÁRI JELZET: a dokumentum borítóján, a katalóguscédula bal felső sarkában, a számítógépes opacban a dokumentum helyének meghatározásaként szereplő, szakirodalom esetében az ETO-szakjelzet első három (ritkán 4) számjeléből + minden dokumentumnál a besorolási adat betűrendje alapján meghatározott 1 betűből és 2 számból álló kód. E jelzetek sorrendjében található a dokumentumok a polcon.

RAKTÁRI REND

ALAPFOGALMAK: A DOKUMENTUMOK TARTALMI BESOROLÁSA AZ ETO SZAKJELZET

A LEGALAPVETŐBB TEMATIKUS CSOPORTOK A KÖVETKEZŐ SZÁMOKKAL KEZDŐDNEK:

- 0** Általános tartalmú művek, lexikonok, enciklopédiák, sajtótörténet stb.
- 1** Filozófia, pszichológia, logika, etika, esztétika
- 2** Vallás, teológia
- 3** Társadalomtudományok: szociológia, politika, közgazdaságtan, jog, pedagógia, néprajz stb.
- 4** Üres tartomány
- 5** Természettudományok: matematika, csillagászat, fizika, kémia, biológia
- 6** Alkalmazott tudományok: orvostudomány, műszaki tudományok, mezőgazdaság, számítástechnika stb.
- 7** Művészet, szórakozás, játék, sport
- 8** Nyelvtudomány, irodalomtudomány
- 9** Honismeret, földrajz, életrajzok, művelődéstörténet, régészet, történelem

AZ EGYETEMES TIZEDES OSZTÁLYOZÁS RÖVIDÍTETT KIADÁSÁNAK 1. ÉS 2. KÖTETE

ALAPFOGALMAK: PÉLDA AZ ETO SZAKJELZETRE ÉS A RAKTÁRI JELZETRE

PÉLDA AZ ETO HIERARCHIKUS FELÉPÍTÉSÉRE: a fő tudományterületeken belül további, szűkebb témaköröket is ki tudunk fejezni. Kereséskor alá- és fölérendelt kifejezéseket / nem- és fajfogalmakat tudunk keresni.

- **Pl.**
- **300** Társadalomtudományok
- **330** Közgazdaságtan
- **330.3** Gazdasági dinamika. Gazdasági mozgás
- **330.35** Gazdasági növekedés
- **330.352.3** Intenzív növekedés

PÉLDA A RAKTÁRI JELZETRE: a könyvön, a katalóguscédulán, vagy a számítógépes adatbázisban található szám- és betűjel magyarázata:

- **A KÖNYV CÍME:** Gazdasági növekedés Magyarországon
- **JELZETE:** 330 szakcsoport
- **G 32** a szakcsoporton belül a szerző vagy a cím kezdőbetűje által meghatározott hely

1. HOL TALÁLHATUNK HITELES INFORMÁCIÓT?

Az ismeretszerzésben és a tudományos kutatásban elkerülendők, hiteltelenek az interneten található lektorálatlan, szerző nélküli, sokszor áltudományos írások.

A hitelesek – az INFORMÁCIÓT / FORRÁST ELŐÁLLÍTÓ INTÉZMÉNYEK által kiadott és közzétett művek, valamint a KÖZGYŰJTEMÉNYEK rendszerezett és visszakereshetővé tett gyűjteményeiben található, szerzői jogi védelem alatt álló, lektorált tartalmú művek.

A közgyűjtemények közül Önök számára a legértékesebbek a KÖNYVTÁRAK által nyújtott és közvetített információk / dokumentumok.

Ismerjék meg:

- a világ könyvtári rendszerét és
- a MAGYAR KÖNYVTÁRI RENDSZERT,
- EGER legfontosabb KÖNYVTÁRAIT, s
- az ESZTERHÁZY KÁROLY FŐISKOLA TITTEL PÁL KÖNYVTÁR ÉS MÉDIACENTRUMÁT – szolgáltatásait, tudásportálját, az EKLEKTIKÁT – <http://eklektika.ektf.hu/>.

1.1. HITELESHELYEK

AZ INFORMÁCIÓT / FORRÁST ELŐÁLLÍTÓ INTÉZMÉNYEK

- MINISZTERIUMOK**
- KÖZJOGI INTÉZMÉNYEK** (Magyar Országgyűlés, Köztársasági Elnöki Hivatal, Alkotmánybíróság, Legfőbb Ügyészség, Legfelsőbb Bíróság)
- ORSZÁGOS KÖZINTÉZMÉNYEK** (Állami Számvevőszék, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Gazdasági Versenyhivatal)
- ÖNKORMÁNYZATOK**
- CÉGEK, VÁLLALATOK, INTÉZMÉNYEK**

KÖZGYŰJTEMÉNYEK – A KUTATÁS INTÉZMÉNYEI

- KÖNYVTÁRAK**
- MÚZEUMOK** (művészeti, történelmi, néprajzi, természettudományi, helytörténeti, ipar- és kereskedelmi stb. múzeumok)
- LEVÉLTÁRAK**
- DOKUMENTÁCIÓS INTÉZMÉNYEK** (Központi Statisztikai Hivatal, Magyar Távirati Iroda, Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ)
- KUTATÓ INTÉZETEK** (az MTA kutató intézeti hálózata stb.)

1.2. KÖNYVTÁRAK = FORRÁS- ÉS TUDÁSKÖZPONTOK

Az emberiség dokumentumokban megtestesülő tudásához való hozzáférését a könyvtárak rendszere biztosítja.

Cél: mindenkinek, bárhol biztosítják a hozzáférést az emberiség tudásvagyonához.

A feladatot a könyvtárak rendszerbe szervezésével teljesíti, amelynek alapintézményei a nemzeti könyvtárak.

Feladatai:

- irányítás – együttműködés;
- szabványosítás;
- központi funkciók = számbavétel, gyűjtés, megőrzés, feltárás, elemzés, rendszerezés, szolgáltatás, tájékoztatás stb.;
- elektronizáción alapuló új funkciók: digitalizálás, tartalomszolgáltatás, elektronikus és virtuális könyvtárak létrehozása, távoli, közösségi és egyéni igényeket is kielégítő e-szolgáltatások (ingyenes és üzleti alapú, térítéses is), a digitális írástudás oktatása, számítástechnikai szolgáltatások (helyi és távoli adatbázisok elérése, internetelérés, wifi, másolatszolgáltatás stb.).

1.3. A MAGYAR KÖNYVTÁRI RENDSZER

Törvény szabályozza a nyilvános könyvtári ellátást (1997. évi CXL. tv.), amelynek értelmében:

- ❑ mindenki számára biztosított a könyvtárhasználathoz való jog;
- ❑ bármely könyvtárba beiratkozva igénybe vehetjük a teljes magyar könyvtári hálózat szolgáltatásait is, pl.: könyvtárközi kölcsönzés útján bármelyik könyvtárban található műhöz hozzájuthatunk (eredeti dokumentum vagy másolat formájában) – külföldi könyvtárak anyagaihoz is.

A magyar könyvtári rendszer „feje” a **MAGYAR NEMZETI KÖNYVTÁR, AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR**: www.oszk.hu

Feladata:

- ❑ a nemzet dokumentumkincsének számbavétele (kötelezpéldány rendelet) – ez a PATRIOTIKA, Magyarországon a HUNGARIKA IRODALOM – a **gyűjtőköri szempontjai**: területi, nyelvi, etnikai, személyi, kiadói
- ❑ kulturális örökségünk megőrzése – ezért állománya csak helyben használható, ill. reprográfiai szolgáltatások útján
- ❑ a számba vett művekről való tájékoztatás – a **MAGYAR NEMZETI BIBLIOGRÁFIA** <http://mnb.oszk.hu/> sorozataiban teszi közzé
- ❑ központi szolgáltatások: kutatás, koordináció, kiadói tevékenység, szabványosítás – forrástájékoztatás

Második nemzeti könyvtárunk: a **DEBRECENI EGYETEM EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR** – nemzeti gyűjtőkörű könyvtár – www.lib.unideb.hu

A MAGYAR NEMZETI KÖNYVTÁR AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

www.oszk.hu

A MAGYAR KÖNYVTÁRI RENDSZER TOVÁBBI TAGJAI

ORSZÁGOS SZAKKÖNYVTÁRAK – tudományterületenkénti specializáció – pl.

- ❑ statisztika – Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára – <http://konyvtar.ksh.hu>
- ❑ agrár- és környezettudomány – Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ – <http://www.omgk.hu/>
- ❑ szociológia – Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár – www.fszek.hu
- ❑ EU-gyűjtemény – Országgyűlési Könyvtár – <https://www.ogyk.hu/>

FELSŐOKTATÁSI KÖNYVTÁRAK – az intézmény jellegéhez és igényeihez igazodó forrás- és tudásközpontok, fő feladatuk az oktatás, a tudományos kutatás, a használóképzés és a kutatómódszertan kultúrájának támogatása

KÖZKÖNYVTÁRAK – MEGYEI, VÁROSI, KÖZSÉGI KÖNYVTÁRAK – a régió vagy település közművelődési ellátását végzik, újabban szociális (esélyegyenlőség) és oktatási feladatai (digitális kultúra) is vannak, a helyismereti művek gyűjtő- és szolgáltató helyei

ISKOLAI KÖNYVTÁRAK – az oktatáspolitikai / tanterv / iskola szabja meg feladatukat; elvileg az iskola könyvtárpedagógiai munkájának irányítói, olvasás- és tanuláspedagógiai tervének támogatói, forrásközpont; feladata: a könyvtárhasználati képzés – a hagyományos és a digitális kultúrában való jártasság kialakítása

EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK – unikális történeti gyűjteményeik adatbázisaik segítségével visszakerülnek a magyar szellemi és kulturális élet vérkeringésébe, ma is működő könyvtárakként a kortárs teológiai és egyházi műveltség nyilvános terei

- ❑ az egyházi könyvtárak közös katalógusának oldala: az Unitas portál – <http://www.unitas.hu/>

**AZ EGRÍ
FŐEGYHÁZMEGYEI
KÖNYVTÁR**
<http://www.efkt.hu/>

1.3.1. NÉHÁNY KÖNYVTÁR EGERBEN

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár – <http://www.brody.iif.hu>

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Idegennyelvi Részlege –
http://www.brody.iif.hu/hu/idegen_nyelvi_szakreszleg

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Közigazgatási Részlege –
<http://www.brody.iif.hu/hu/node/163>

Eszterházy Károly Főiskola, Tittel Pál Könyvtár és Médiacentrum –
EKLEKTIKA, A TUDÁSPORTÁL – <http://eklektika.ektf.hu/>

Főegyházmegyei Könyvtár – <http://www.efkt.hu/>

Heves Megyei Levéltár – <http://konyvtar.hu/konyvtar/94>

EKLETIKA
KÖNYVTÁR &
FELSŐOKTATÁS

tudásportál

AZ ESZTERHÁZY KÁROLY
FŐISKOLA KÖNYVTÁRÁNAK
GONDOZÁSÁBAN

TITTEL PÁL KÖNYVTÁR ÉS MÉDIACENTRUM – **<http://eklektika.ektf.hu/>**

A könyvtár:

- információs-kommunikációs centrum**
- információs-dokumentációs centrum**
- tanulási és kutatási módszertani műhely**
- közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”**
  - fizikai: oktatás, tanulószoba, rendezvénytér, gyakorlóhely, találkozó és tanácskozóhely, otthon**
  - virtuális: tájékozódás, tanulás, kutatás**

AZ IRODALOMTUDOMÁNYI ÉS IDEGEN NYELVI SZAKRÉSZLEG – 1. EMELET, 214.

A TPKM LEGFONTOSABB PARAMÉTEREI

- ❑ ~ 300 ezer kötet: ebből ~ 130 ezer a Líceumban, ~ 50 ezer idegen nyelvű, gazdag AV-dokumentum-állomány, kotta, térkép, e-dokumentum, szakdolgozat – 120 ezer rekord a Corvina online katalógusban
- ❑ ~ 200-féle nyomtatott, magyar és idegen nyelvű folyóirat, 12 tudományos adatbázis
- ❑ ~ 9.000 aktív olvasó – 18 könyvtáros
- ❑ 1200 négyzetméter, 220 olvasótermi férőhely
- ❑ hagyományos szolgáltatások: tájékoztatás, helyben olvasás, kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, irodalomkutatás, témafigyelés, szelektív információterjesztés stb.
- ❑ dokumentációs szolgáltatások: gyűjteménygondozás, archiválás, digitalizálás, könyvkiadás – irattár, szakdolgozattár stb.
- ❑ információs szolgáltatások: adatbázisok (OPAC, Líceumtörténeti-gyűjtemény, repozitórium stb.), intézményi információ-szolgáltatás, hírszolgáltatás – ismeretterjesztés, rendezvények: kiállítások, könyvajánló, cikkajánló, adatbázis-ajánló, könyvbemutatók, konferenciák stb.
- ❑ konzultációs, tanácsadó szolgáltatások: kutatómódszertani, bibliográfiai, adatgondozási, szakdolgozat-írási, szerzői jogi, prezentációs, információtechnikai – publikációs: MTMT, publikációs listák gondozása
- ❑ oktatás: könyvtárismeret, kutatómódszertan, könyvtári túrák, szakmai gyakorlatok vezetése, tananyagok, segédanyagok, útmutatók, kalauzok stb.
- ❑ információtechnikai szolgáltatások: 67 hallgatói számítógép, e-magyarország és NAVA-pontok, helyi és előfizetéses, korlátozott használatú adatbázisok elérése, wifi, kép- és hangszerkesztés, filmszerkesztés, másolási lehetőségek (szkennelés, fénymásolás, nyomtatás)

A Könyvtár támogatásával működő egységek:

- ❑ Comenius Könyvtár, Sárospatak
- ❑ tanszéki letéti tanári kézikönyvtárak
- ❑ a Gyakorlóiskola könyvtárai

MAGYAR NYELVÉSZETI ÓRA A KÖNYVTÁRBAN

A TPKM ISKOLAI KÖNYVTÁRI KONFERENCIÁI – AZ 1. KONFERENCIA MEGHÍVÓJA

Eszterházy Károly Egyetem
2008.

I. emeleti Konferenciaterem
2008. április 24. 10 óra

Információk és jelentkezés:
Eszterházy Károly Egyetem
Központi Könyvtár

3300 Eger, Eszterházy tér 1. Pf. 43.

Telefon: 520-400/2035 (Vida Gábor); Fax: 520-463

Internet: <http://www.ektf.hu/konyvtar>

E-mail: vida@ektf.hu

A Konferencia témái:

1. Az EKTf Könyvtárának együttműködési lehetőségei az iskolai könyvtárakkal
2. Az iskolai könyvtárak feladatai
3. „Versenyképes Könyvtár - versenyképes könyvtárossal”
4. Az iskolai könyvtárak helyzete és a szakmai szolgáltatás szerepe éves mérésében
5. Kistérségi együttműködés és információáramlás a világhálón a Szirén Könyvtári rendszer segítségével
6. A Változó Világ ismeretterjesztő könyvtár és elektronikus tudásslátogató bemutatkozása
7. Az EKTf Könyvtári honlapjának bemutatása
8. Az EKTf Könyvtárának bemutatása

IGÉNY SZERINT LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTUNK ISKOLAI KÖNYVTÁRAK PREZENTÁCIÓS BEMUTAKOZÁSÁRAL

**A TPKM 2015/2016-os évének
rendezvény-sorozat újdonsága:**

a

TITTEL ESTEK

**Az aktuális előadásokról
tájékozódjon a könyvtár
honlapjának híreiből!**

Kezdőlap: <http://eklektika.ektf.hu/>

TITTEL ESTEK

SZEPTEMBER 25.

A TITTEL PÁL KÖNYVTÁR RENDEZVÉNYSOROZATA

17.00.-18.00
GÁBOR BÉLA
IRÁK-KURDISZTÁNI RÉGIÓ
MAGYAROK AZ OLAJKITERMELÉSBEN

18.00.-19.00
HERPAI IMRE
AZ EGYESÜLT ARAB EMÍRSÉGEK ÉS AZ
OMÁNI SZULTÁNSÁG GYÖNGYSZEMEI

KUTATÓK KOCSMÁJA
19.30-20.30
ORFEO NEGRO GITÁRDUÓ

HELYSZÍN:
TITTEL PÁL KÖNYVTÁR ÉS
MÉDIACENTRUM

ESZTERHÁZY TÉR 1.
LÍCEUM
FÖLDSZINT 112-ES TEREM

KONCERTEK:
21.00-22.00
SUPEREGO TRIO

A PROGRAMOK LÁTOGATÁSA DÍJTALAN!

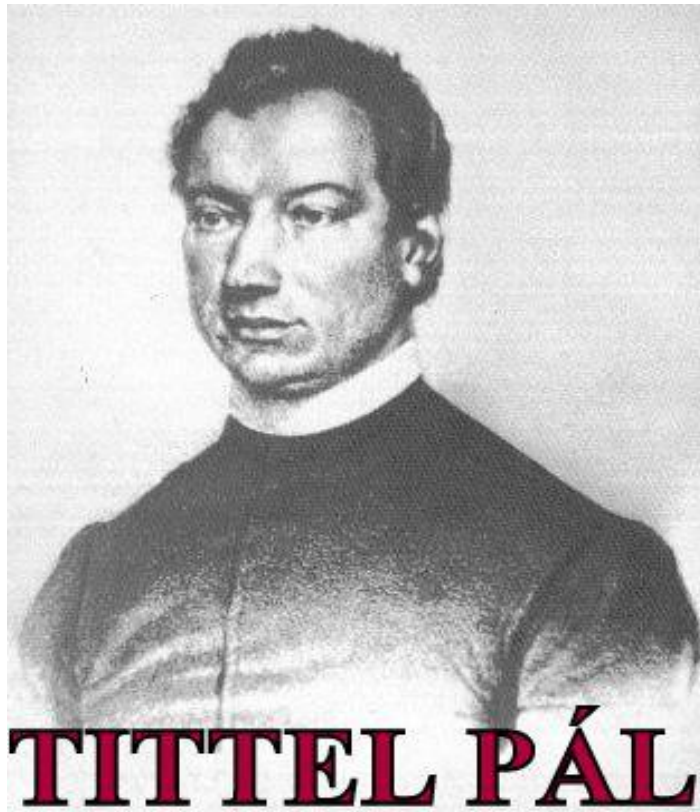
EGER 1774
ESZTERHÁZY KÁROLY FOISKOLA

TITTEL PÁL KÖNYVTÁR ÉS MÓDTEREM
EGER

FRÉDÉRIC BARBIER, A MA ÉLŐ EGYIK LEGNAGYOBB KÖNYVTÖRTÉNÉS SZ ELŐADÁSA A KÖNYVTÁRBAN

KIÁLLÍTÁSOK

... csillagkoronák éjféli barátja – Tittel Pál élete és munkássága címmel a főiskola Tittel Pál Könyvtár és Médiacentruma kiállítással emlékezett Tittel Pálra születésének 230. évfordulója alkalmából. A könyvtár 2011 decemberében vette fel a Tittel Pál Könyvtár és Médiacentrum nevet.

Tittel Pál életét és tudományos munkásságát Gál Tibor főigazgató-helyettes prezentációja mutatja be röviden, a könyvtár honlapján:

<http://eklektika.ektf.hu/hu/tittel-pal-1784-1831>

Aktuális kiállításaink az első emeleti könyvtárfolyosón láthatók.

TPKM – LEGFONTOSABB GYAKORLATI TUDNIVALÓK

Tudásportál <http://eklektika.ektf.hu/>

- bejelentkezés: felhasználónév: neptun-kód + jelszó: születési év, hónap, nap egybe írva
- nyitvatartás: <http://eklektika.ektf.hu/hu/nyitvatartas-2>
- munkatársak elérhetősége: <http://eklektika.ektf.hu/hu/kapcsolat>
- szakrészlegek: <http://eklektika.ektf.hu/hu/szakreszlegek>
- Líceum Kiadó: <http://kiado.ektf.hu/>
- a ruhatár használata kötelező
- a könyvtárban állományvédelmi rendszer működik

Beiratkozás

- földszint 113.
- az olvasójegy a diákigazolvány
- a személyi adatok változását (e-mail, lakcím stb.) be kell jelenteni
- az elvesztett diákigazolványt le kell tiltani

TPKM – LEGFONTOSABB GYAKORLATI TUDNIVALÓK

Helybenhasználat – <http://eklektika.ektf.hu/helybenhasznalat>

- csak helyben használhatók pl. a folyóiratok, szakdolgozatok, CD-ROM-ok, régi könyvek
- az olvasótermi könyveket előjegyezve zárás előtt egy órával a következő munkanap 10 óráig ki lehet kölcsönözni
- fénymásolás, szkennelés stb.

Előjegyzés – <http://eklektika.ektf.hu/elojegyzes>

- kérhető, ha az igényelt mű: olvasótermi dokumentum, kölcsönzésben van, beszerzés vagy feldolgozás alatt van, külső raktárban van

Kölcsönzés – <http://eklektika.ektf.hu/2011/11/14/kolcsonzes>

- szabadpolcos rendszer – válogathat önállóan és / vagy a könyvtáros segítségét kérve
- 1 hallgatónál egyszerre 5 db mű lehet
- a kölcsönzési határidő függ a példányszámtól és a mű keresettségétől
- tartozás esetén nem lehet kölcsönözni

Könyvtárközi kölcsönzés – <http://eklektika.ektf.hu/hu/konyvtarkozi-kolcsonzes>

Hosszabbítás – <http://eklektika.ektf.hu/hosszabbitas>

- a kölcsönzés lejártá előtt, az illető szakrészlegben, személyesen, e-mailben, SMS-ben, interneten, telefonon keresztül kérhető
- nem lehetséges, ha az adott dokumentumot időközben más olvasó előjegyezte, vagy a hosszabbítást kérő könyvtárhasználónak tartozása van

TPKM – A TUDÁSPORTÁL

- ❑ Könyvtári katalógus: <http://webpac.ektf.hu/WebPac/CorvinaWeb>
- ❑ Hallgatói munkák: szakdolgozatok feltöltése – <http://eklektika.ektf.hu/hu/hallgatoi-munkak>
- ❑ Oktatási segédletek a könyvtárhasználati ismeretek oktatásához – <http://eklektika.ektf.hu/oktatasi-segedletek-konyvtarhasznalati-ismeretek-oktatasahoz-0>
- ❑ Adatbázisok – <http://eklektika.ektf.hu/hu/databases>
- ❑ Könyvajánló: új könyvek – <http://eklektika.ektf.hu/hu/konyvajanlo>
- ❑ Ajánljuk: adatbázisok – kezdőoldalon, a jobb oldali sávban
- ❑ Folyóiratok tartalomjegyzéke – <http://eklektika.ektf.hu/hu/journal-toc>

2. HOGYAN TALÁLHATJUK MEG KÖNNYEN ÉS GYORSAN A HITELES ÉS RELEVÁNS INFORMÁCIÓT / DOKUMENTUMOT?

A könyvtárak évezredek óta készítik az irodalomkutatás eszközeit, amelyekkel mindig a kor legfejlettebb technikáját alkalmazva segítik a szellemi alkotások elérését.

Napjainkban egyre kevésbé használatos eszközök a HAGYOMÁNYOS KATALÓGUSOK és a BIBLIOGRÁFIÁK, megismerésük azonban eredményesebbé teszi modern, elektronikus változatainak, az ADATBÁZISOK sokszínű világának a megismerését, a bennük való keresést és böngészést.

2. AZ IRODALOMKUTATÁS ESZKÖZEI

A könyvtárak az irodalomkutatás eszközeiben a dokumentumok leírásait (szurrogátumait) olyan rendezett formában közlik, hogy alkalmasak legyenek a visszakeresésre.

Fajtái:

- KATALÓGUSOK**
- BIBLIOGRÁFIÁK**
- ELEKTRONIKUS ADATBÁZISOK**

2.1. KATALÓGUSOK

= EGY MEGHATÁROZOTT KÖNYVTÁR

ÁLLOMÁNYÁT TÁRJÁK FEL

MEGJELENÉSI FORMÁJA SZERINT

- cédula
- kötet
- elektronikus katalógus

A FELTÁRT DOKUMENTUMOK KÖRE SZERINT

- könyvkatalógus
- folyóirat-katalógus
- av-dokumentumok katalógusa
- cikk-katalógus (analitikus katalógus) stb.

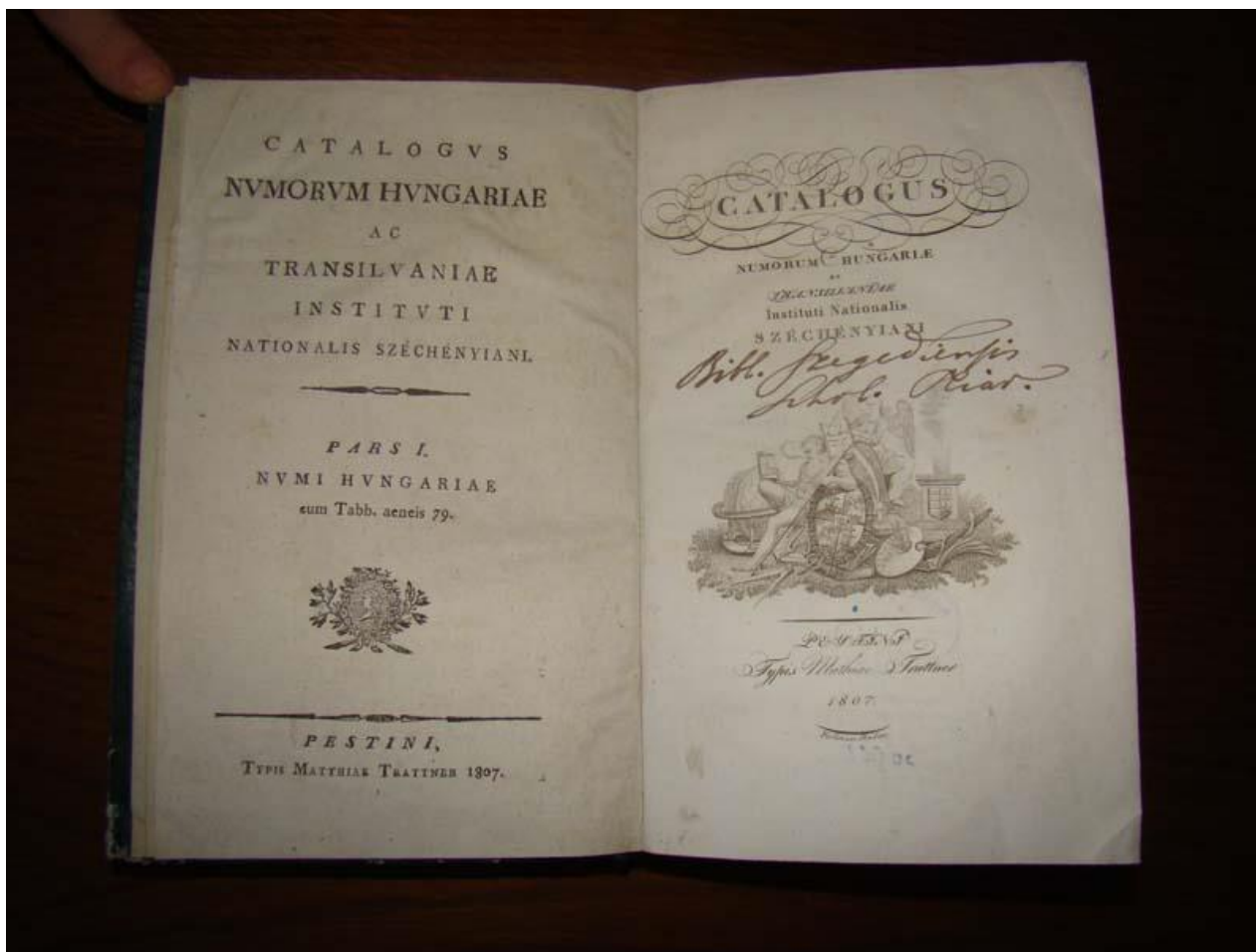
TELJESSÉG SZERINT

- a könyvtár teljes állományát feltáró központi katalógus
- egyes állományrészeket feltáró katalógus (pl. zenei, helytörténeti, régi könyvek, szakdolgozat)

A KERESÉS SZEMPONTJAI SZERINT

- formai szempontok szerinti leíró katalógus (cím, szerzői, sorozati katalógus)
- tartalmi szempontok szerinti katalógusok
  - ETO szakkatalógus
  - tárgyszó-katalógus

1807-BŐL VALÓ KÖTETKATALÓGUS A TPKM „RÉGI KÖNYV” GYŰJTEMÉNYÉBŐL

2.2. BIBLIOGRÁFIÁK

**= LELŐHELYTŐL FÜGGETLENÜL RENDEZNEK
VALAMILYEN SZEMPONTBÓL MŰVEKET**

TARTALMA SZERINT

- általános bibliográfia
- szakbibliográfia

A REGISZTRÁLT DOKUMENTUMOK TÍPUSA SZERINT

- könyvek bibliográfiája
- sajtóbibliográfia
- repertórium (cikkbibliográfia)
- zenemű bibliográfia
- térkép-bibliográfia
- filmográfia stb.

GYŰJTŐKÖR SZERINT

- minőségi szempont: teljes vagy válogatott
- földrajzi szempont: egyetemes, regionális, nemzeti
- idő szempont: kurrens, retrospektív

A FELDOLGOZÁS MÓDSZERE SZERINT

- az elrendezés módja: betűrend, tárgyi, kronológikus, topográfiai
- a feltárás mélysége: regisztratív, annotált, referáló

FORMAI SZEMPONT

- hordozó szerint: cédula, nyomtatott, számítógépes adatbázis
- megjelenés szerint: önálló vagy rejtett

A BIBLIOGRÁFIÁK SZEMPONTJÁBÓL

- elsőfokú: dokumentumokat regisztrál
- másodfokú: bibliográfiák bibliográfiája

2.3. SZÁMÍTÓGÉPES ADATBÁZISOK = AZ INFORMÁCIÓK GÉPPEL OLVASHATÓ, RENDEZETT GYŰJTEMÉNYE

TÍPUSAI

- ❑ **REFERENZ ADATBÁZISOK:** az információk leírását, ill. meghatározott szempontok szerinti összeállítását tartalmazzák
  - ❑ **BIBLIOGRÁFIAI ADATBÁZISOK** – könyvtárak online olvasói katalógusai, bibliográfiák, cikkadatbázisok
  - ❑ **FORRÁSTÁJÉKOZTATÓ ADATBÁZISOK** – elsődleges információforrások (személyek, szervezetek, szolgáltatások, projektek) adatai – cím- és céginformációs adatbázisok (név- és címtárak, cégkatalógusok), telefonkönyvek, termékinformációs adatbázisok
- ❑ **FORRÁS ADATBÁZISOK:** a teljes szöveget, adatokat, információkat tartalmazzák
  - ❑ **ALFANUMERIKUS** – főként statisztikák, demográfiai, igazgatási adattárak
  - ❑ **SZÖVEGES NUMERIKUS ADATBÁZISOK** – életrajzi, vállalati, politikai stb. adatbázisok, pl. Pályázati figyelő, a Ki mit gyárt?-típusú vállalati katalógusok
  - ❑ **TELJES SZÖVEGŰ ADATBÁZISOK** – lexikonok, enciklopédiák, újságok teljes szövegei és képanyaga, pl. a **MAGYAR ELEKTRONIKUS KÖNYVTÁR**ban Freckay János: Mesterségek szótára = <http://mek.oszk.hu/11100/11134/index.phtml>; A Pallas nagy lexikona = <http://mek.oszk.hu/00000/00060/index.phtml>; **WEB JOGTÁR** = http://www.complex.hu/kzlcim/kzl90_96.htm; **DIGITÁLIS KÉPARCHÍVUM** = <http://keptar.oszk.hu/>; Nemzeti Audiovizuális Archívum = <http://nava.hu/>;
VIDEOTORIUM: Tudomány egyenes adásban = <http://videotorium.hu/>

2.3.1 REFERENZ ADATBÁZISOK – GYŰJTEMÉNYKATALÓGUSOK – OPAC

Egy vagy több meghatározott gyűjtemény, rendszerint könyvtár katalógusa.

Jellemzőik:

- minden műről készül egy bibliográfiai rekord = szurrogátum +
- a mű minden példányáról készül példányrekord, amely megmutatja, hogy az adott példány a könyvtár melyik egységében található + tájékoztat a kölcsönözhetőségről

Kereshető adatok:

- szerző (szerkesztő, közreműködő, illusztrátor)
- cím (sorozatcím is) vagy annak szavai
- tárgyszó
- kiadó
- ISBN, ISSN – a könyv ill. folyóirat nemzetközi egyedi azonosító száma
- vonalkód – a dokumentum könyvtári egyedi azonosítására szolgál
- lelőhely – szakrészlegek, intézeti, tanszéki letétek kódjai

Szűrők – a relevancia növelésére:

- a kiadás éve
- könyvtári gyűjtemény
- nyelv
- dokumentumtípus – könyv, térkép, zene, kotta, számítógépfájl stb.

KERESÉS – BÖNGÉSZÉS

Egyszerű vagy összetett keresés = szabadszavas keresés a rekordok szavai alapján

- mi jelöljük ki, melyik mezőben keressük a kifejezést
- a találatok szűrhetjük

Böngészés = keresés / böngészés a betűrendes böngésző listákban: szerző, cím, tárgyszó

A keresést segítő eszközök:

- 1 karakter helyettesítése: ?
- több karakter helyettesítése – csonkolás: %
- joker karakter: _
- A CORVINA OPAC-ban a kérdés elküldése után a rövid formában jelennek meg a találatok. Az értékelést segíti a hosszú megjelenítés megtekintése, illetve időt takarítunk meg a „hosszú, példányadatokkal” verzió választásával.

További információ a TPKM katalógusáról:

Gál Tibor: Az online katalógus használata = http://webpac.ektf.hu/corvina_sugo_ekf.html

KÖNYVTÁRAK

SZÁMÍTÓGÉPES KATALÓGUSAI / OPAC-JAI

Az Országos Széchényi Könyvtár katalógusa –
http://nektar1.oszk.hu/librivation_hun.html

Közös katalógusok:

- Magyar Országos Közös Katalógus: MOKKA – <http://www.mokka.hu/>**
- Országos Dokumentumellátó Rendszer – Lelőhely-adatbázis: MOKKA-ODR katalógus – <http://www.odrportal.hu/kereso/>**

Címjegyzékek:

- hazai könyvtárak honlapjának és katalógusának címe könyvtártípusonként:
 Könyvtári információ Magyarországon = HUNOPAC –
 www.mek.oszk.hu/html/opac.htm**
- e-könyvtár.lap – www.e-konyvtar.lap.hu**
- könyvtár.lap – www.konyvtar.lap.hu**

2.3.2. SZAKIRODALMI ADATBÁZISOK

EGY SZAKTERÜLET SZAKIRODALMA

TARTALMA: diszciplinaorientált

DOKUMENTUMOK: valamennyi szükséges dokumentumtípus (könyv, folyóiratcikk, előadás, kép stb.)

FELTÁRÁS: szegmentáció a diszciplina igényei szerint

VISSZAKERESÉS: lehetőleg a teljes leírás minden eleme alapján

SZAKIRODALMI TUDOMÁNYOS ADATBÁZISOK A TPKM HONLAPJÁN

Néhány korlátozottan nyilvános adatbázis – <http://eklektika.ektf.hu/databases>

Jellemzői:

- csak a főiskolai gépekről érhetőek el
- szakterületi – multidiszciplináris adatbázis-családok
- bibliográfiai és teljes szövegű
- csak lektorált tudományos folyóiratokat tartalmaz
- sűgók angol és magyar nyelven

Néhány adatbázis:

- EBSCO-adatbázisok – <http://search.epnet.com/> – benne:
  - BUSINESS SOURCE PREMIER: az üzleti profilú oktatási intézmények és szakkönyvtárak részére készült adatbázis 2300 teljes szöveggel elérhető világ-vezető folyóiratot tartalmaz a menedzsment, a gazdaságtudományok, a pénzügy, a könyvelés, a nemzetközi vállalkozás és a marketing területéről
  - NEWSWIRES: közel valós idejű hozzáférést biztosít a világ vezető híreihez az Associated Press hírügynökségen keresztül; a gyűjtemény része az AP Top News, a WorldStream, a Financial News, az AP Online, a U.S. Politics & Government és az ötven állam jelentései
  - REGIONAL BUSINESS NEWS: átfogó, teljes szövegű válogatás ~ 80 amerikai üzleti napilapból és folyóiratból
- JSTOR – <http://www.jstor.org/> – teljes szövegű, archívum jellegű folyóirat-adatbázis, azaz a folyóiratok indulásától kezdve, a legfrissebb évfolyamok kivételével tartalmazza a teljes állományt (0-5 éves időtartamot kell várni a legújabb évfolyamok felkerülésére)
- ARTS AND SCIENCES IV. gyűjtemény – 112 folyóirat az üzleti tudományok, oktatásügy, jog, pszichológia, pedagógia, közigazgatás területéről

SZAKIRODALMI TUDOMÁNYOS ADATBÁZISOK A TPKM HONLAPJÁN

Néhány nyilvánosan hozzáférhető adatbázis – <http://eklektika.ektf.hu/databases>

- ❑ Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis = EPA = <http://epa.oszk.hu>: magyar vonatkozású elektronikus időszaki kiadványok és folyóiratok; keresni a katalógusában és a teljes szövegében is lehet
- ❑ Hungaricana = <http://library.hungaricana.hu/hu/> az EKF évkönyvei és tudományos közleményei + jelentős hazai könyvtárak, levéltárak és kutató intézetek értékes és nehezen hozzáférhető dokumentumai is teljes szöveggel olvashatók
- ❑ Magyar Elektronikus Könyvtár = MEK = <http://mek.oszk.hu> a szinte minden tudományterületet lefedő (közgazdaságtan is), több mint 10 ezer dokumentumot tartalmazó gyűjtemény tematikusan böngészhető (cím, szerző vagy a megjelenés ideje szerint), de kereshet akár a teljes szövegben is
- ❑ Magyar Folyóiratok Tartalomjegyzékeinek Kereshető Adatbázisa = MATARKA = <http://www.matarka.hu> magyar kiadású szakfolyóiratok tartalomjegyzékei + részben teljes szövegek
- ❑ A HUMANUS, a MATARKA és az EPA adatbázisok közös keresőfelülete = <http://ehm.ek.szte.hu/ehm>

3. HOGYAN HASZNÁLHATJUK FÖL MÁS ALKOTÓK GONDOLATAIT, MŰVEIT?

Newton: „ha valamivel is messzebbre láttam másoknál, ez csak azért volt, mert óriások vállain álltam”.

A tudományos kutatás információs, kommunikációs rendszer, amikor az általunk felhasznált gondolatok alkotójára, illetve művére hivatkozunk. Megjelenési formája: AZ IDÉZET és az IRODALOMJEGYZÉK.

Mikor és hogyan hivatkozunk?

Az IDÉZÉS JELLEMZŐIT, INDOKAIT, FAJTÁIT és kötelezően betartandó SZERZŐI JOGI KÖVETELMÉNYEIT, valamint a MAGÁNCÉLÚ MÁSOLATKÉSZÍTÉS SZABÁLYAIT ismerheti meg.

Idézet a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület akciótervéből: szükséges „a felsőoktatásban tanulók tudatosságának növelése a szellemi tulajdonjogok tiszteletben tartásával kapcsolatban az oktatóknak és hallgatóknak szervezett előadások, oktatások, tájékoztató anyagok által; internethasználatra vonatkozó szabályzatokban, valamint diplomamunka-kiírásokban a szerzői jogi szempontok feltüntetése; a diplomamunkák plágiumkereső rendszer általi ellenőrzésének ösztönzése”.

SZERZŐI JOG

- ❑ A szellemi termékeket törvény védi, csak a tulajdonos rendelkezhet vele.
- ❑ A közzététel és terjesztés joga a tulajdonost illeti. Ezért például a szerző engedélye nélkül nem tölthető fel bármi az internetre.
- ❑ A jogvédett műveket a szerzővel vagy a kiadóval kötött megállapodás alapján lehet közzétenni. Részleteket oktatási célra pontos hivatkozással fel lehet használni.
- ❑ Az 1999. évi LXXVI. Törvény a szerzői jogról kimondja: a jog elévül a szerző halálát követő 70. év elteltével.
- ❑ A magyar szerzői jogi törvény:
http://www.complex.hu/kzldat/t9900076.htm/t9900076_0.htm
- ❑ A törvényt kihirdetése óta többször módosították. Az aktuális szöveget a magyarorszag.hu portál Jogkereső menüjéből érhetjük el.

3.1. HIVATKOZÁS A TUDOMÁNYOS MŰBEN – AZ IDÉZET ÉS AZ IRODALOMJEGYZÉK

A tudományos mű hivatkozásainak, irodalomjegyzékének jellemzői:

- a hivatkozások azt jelzik, hogy minden tudományos eredmény szervesen kapcsolódik a korábbiakhoz,
- a hivatkozások információátvitelt jelentenek, szálak, amelyek odakötik az új eredményt a korábbi tudományos ismeretanyaghoz,
- az idézett publikációk szerzői, címei és megjelenési helyei alapján megállapítható a publikáció tárgya, problémaköre,
- a hivatkozások és az idézetek rendszere az a kód, amelynek segítségével a szerzők ismétlések nélkül, tömör közleményeket írnak,
- a publikáció irodalomjegyzékében a szerző saját maga indexeli munkáját, mégpedig annál alaposabban, mennél bővebb az irodalomjegyzék,
- a hivatkozások jellemzőek az egyes tudományterületekre: pl. a természettudományi cikkek átlagosan 15 hivatkozást tartalmaznak, a társadalomtudományiak többet,
- az indexelést a szerző végzi el, ő tudja legjobban, milyen források milyen gondolatait használta műve megalkotásához.

3.2. AZ IDÉZÉS INDOKAI

Kutatási módszertan!

- tiszteletadás,
- rokon témák eredményeinek elismerése,
- módszerek, berendezések azonosítása,
- olvasási háttér biztosítása,
- a szerző saját munkájának helyesbítése,
- mások munkájának helyesbítése,
- korábbi munkák kritizálása,
- állítások, érvek alátámasztása,
- figyelem felhívása elkövetkező munkákra,
- figyelem felhívása szűk körben terjesztett, vagy gyengén referált munkákra,
- adatok, tények hitelességének alátámasztása,
- eredeti közlemény azonosítása,
- eponym fogalmakat vagy elnevezéseket használó eredeti közlemény azonosítása, (görög; epi=-ról, -ről; onyma=név; eponima = olyan személy neve, aki egy időszak, egy irányzat, egy iskola, vagy egy fontos új paradigma névadója),
- mások munkájának kétségbevonása,
- prioritási igények vitatása.

3.3. AZ IDÉZÉS SZERZŐI JOGI KÖVETELMÉNYEI

– Szjt. 34.§ (1)

Az idézés = szabad felhasználás – kötelezően betartandó szabályokkal:

„34. § (1) A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.”*

- a műnek csak kisebb részlete idézhető,**
- az eredetihez híven,**
- pontos forrásmegjelöléssel,**
- jól láthatóan elkülönítve a saját írástól,**
- az idézési céljainak / indokainak megfelelően,**
- e cél által indokolt terjedelemben,**
- csak saját alkotómunka eredményeként létrejött műben lehet idézni.**

* 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról.

URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99900076.TV

3.4. AZ IDÉZÉS FAJTÁI

tartalmi idézet = a szerző gondolatát, gondolatmenetét használjuk föl írásunkban

- nem kell idézőjel
- a forrásmegjelölés kötelező

szó szerinti idézet = a szerző gondolatát az eredeti szöveghez híven, pontosan vesszük át írásunkba

- idézőjel szükséges
- pontos forrásmegjelölés kötelező

3.5. A MÁSOLATKÉSZÍTÉS SZERZŐI JOGI KÖVETELMÉNYEI

– 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról

- „35. § (1) Természetes személy magáncélra a műről másolatot készíthet, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. E rendelkezés nem vonatkozik az építészeti műre, a műszaki létesítményre, a szoftverre és a számítástechnikai eszközzel működtetett adatbázisra, valamint a mű nyilvános előadásának kép- vagy hanghordozóra való rögzítésére. ...
- (2) Teljes könyv, továbbá a folyóirat vagy a napilap egésze magáncélra is csak kézírással vagy írógéppel másolható.”*

Tehát:

TILOS ÉS BÜNTETENDŐ: teljes könyv, kotta, szoftver, digitális adatbázis másolása

SZABAD:

- természetes személynek,
- magáncélra,
- pl. fénymásolás, CD-re másolás, letöltés,
- ha nem szolgálja jövedelemszerzés, jövedelemfokozás célját.

* 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról.

URL: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99900076.TV

**„ A TUDOMÁNYOS EMBERFŐ MENNYISÉGE A
NEMZET IGAZI HATALMA ...
IGAZABB SÚLY S ERŐ AZ EMBERI AGYVELŐNÉL
NINCS. ENNEK TÖBB VAGY KEVESEBB LÉTE A
NEMZETNEK TÖBB VAGY KEVESEBB
SZERENCSEJE.”**

SZÉCHENYI ISTVÁN: HITEL (1830)

**Tanács a tanuláshoz:
minden linket nyisson meg,
tájékozódjon az oldalon, illetve
böngésszen a katalógusokban.**

Köszönöm a figyelmet!

Tamásné Fekete Adrienn
adritamasne@gmail.com

